

İNSAN HER ZAMAN BİR ŞEY ÖĞRENMEKTEDİR

JAMES A. MICHENER

Savaşın sonlarına doğru 1945'te Guadalcanal'da idik, önümüzde beklediğimiz bir kaç zafer vardı. Üstümüzdeki baskı hafiflemişti ve Güney Pasifik Kuvvetlerinin üst kademelerindeki subayların vakitlerini biraz boşa geçirmelerine de göz yumuluyordu. Fakat onların arasından birçoklarının kendilerine üzerinde çalışacak yepyeni konular bulduklarını gördüm. Bir amiral tank savaşı hakkında ne bulduysa, okuyor, adeta yutuyordu. Bizim grubun başı Koramiral W. Lowndes Calhoun günde altı saatini harıl harıl Fransızca çalışmakla geçiriyordu. Bir gün kendisine sordum, «Sayın Amiralim neden Fransızcaya bu kadar önem veriyorsunuz?» «Savaş bitince beni nereye göndereceklerini nereden bileyim.» diye cevap verdi.

Birkaç gece sonra tesadüfen bir subay etüt grubuna iştirak etmiştim. Çalışmaların sonunda grubun lideri bana, «Michener» dedi, «Allah aşkına sen ne çalışıyorsun?» Ashna bakılırsa benim pek fazla bir şey etüt ettiğim yoktu, odama giderken bu soru bana öyle derin bir etki yaptı ki. Aynı gece o zamana kadar istediğim halde bir türlü doğru dürüst ele alamadığım bir konuyu derhal incelemeğe, lamba ışığı altında sivri sineklerle dolu «teneke kutumda» Tales of the South Pacific'i yazmağa başladım. (Bu, yazarın ünlü bir kitabıdır.)

Şimdi biliyorum ki dünyada yapılmış bütün iyi işler kendilerini bütün benlikleriyle o büyük, uzak hedefe adanmış, onların tarafından yapılmıştır. Haftalar, aylar yıllar geçer, fakat o iyi işçi, harcanan zamanla ölçülemeyecek kadar önemli olan o son başarı üzerine kumar oynadığını bilir. Sorumlu erkek ve kadınlar yıllarca uğrunda feda etmek zorunda kaldıkları işlerin karşılığın çıkardıkları meydan okumaları büyük bir memnunlukla kucaklarlar ve bunlarla uğraşırken hayatlarının en mutlu anlarını yaşarlar. Bu, memleketlerinin yakınmasına gerçek bir

katkıda bulunmağı ümit eden kadın ve erkeklerin kendi kendilerini yeniden ve devamlı olarak yetiştirmek zorunda oldukları anlamına gelir.

Birleşik Devletlerde ortalama herkes (Doktorları ve yüksek bilginleri saymazsak) emekliye ayrılmadan önce birbirinden tamamiyle ayrı üç alanda çalışmağı ümit edebilirler. Hukukçu bir ticaret örgütüne sokulur ve sonunda bir Üniversite Profesörü olur. Mühendis hesap cetvelini bir süre daha kullanır, sonra bir satınalma uzmanı görevine geçer ve işçi ilişkilerinde son bulur. Okul öğretmeni okul müdürü olur, sonunda da bulunduğu kasabadaki otomobil satış acentasının müdürü görevine getirilir.

Ben bu hususta tipik bir Amerika'lı oldum ve birbirinden çok ayrı işlerde bulundum: Öğretmen, işadami, asker, seyyah, yazar. Hiç bir üniversite eğitimi bu işler için bana özel bir hazırlık sağlayamazdı. Fakat benim eğitim sistemim bana kendimi devamlı olarak yeniden eğitmek için gerekli esini sağladı. Büyük bir talih eseri olarak ben Philadelphia dışındaki Swarthmore College'e girmiştim ve onlar da tam bu sırada büyük bir denemeye başlamak üzereydiler. Üniversitenin ikinci sınıfını bitirir bitirmez, fakülte bizden bir grubu topladı ve bize şunu söyledi: «Hayat yalnız küçük parçalar halinde kurslar bitirmekten ibaret değildir. Verimli bir yaşam, geniş çapta görevler bulmak ve bunları sahip olduğumuz zekâ ve enerji âletlerinden faydalanarak yerine getirmektedir. İşte bizde sizi böyle büyük görevleri yapabilmemiz için serbest bırakacağız. Bakalım siz bu âletlerle neler yapabileceksiniz?»

Buna göre artık biz üniversiteye devamdan affediliyorduk ve bize «sizi ençok ilgilendiren üç alan seçin» dendi. Ben mantık, İngiltere Tarihi ve edebiyatı (roman yazmağı) seçtim. Fakülte, «öyleyse» dedi, «kütüphaneye git ve kendi seçtiğini

alanlar üzerinde öğrenebileceğin her şeyi öğren. İki yılın sonunda Havard ve Yale Üniversitelerinden tanımadığımız birkaç uzman çağıracağız ve onlar sizin kendi kendinizi eğitip eğitemediğinizi saptayacaklar.» Bundan sonrasını aydın olmanın büyüklüğü ile ilgili bir deney izledi. Swarthmore Profesörleri benim sınava çekilmenin onların da bir nevi teste tâbi tutulması demek olduğunu fark ettiklerinden genç bir adamın en doğru eğitimi yapabilmesi için ellerinden gelen her türlü kılavuzluğu yaptılar. İki yılın sonunda misafir Profesörler geldiler ve bir hafta süreyle beni bir limon gibi sıktılar, denediler ve tartıştılar. Sonunda profesörlerden biri basitçe şu cümleyi söyledi: Sen gerçek bir eğitimin başlangıçlarını elde etmişsin, aferin! Onun hakkı vardı, bunlar yalnız başlangıçlardı.

Eğer benim eğitimim o anda bitmiş olsaydı, ben hiç bir işe yaramayan bir vatandaş olacaktım. Fakat ben şimdi, nasıl öğrenileceğini, kendimi nasıl örgütleyeceğimi, nasıl eğiteceğimi ve devamlı bir surette yeniden nasıl eğiteceğimi öğrenmiştim.

Kendi tecrübe ve gözlemlerim sayesinde ben; hayatta önemi olan şeyin eğitim değil, insanın kendi kendisini yeniden ve devamlı surette eğitmesi olduğunu anlamıştım, bu insanı sert ve uzak hedeflere, inandığı insanı değerlere doğru süren disiplindi. İhtisaslaşma kâfi değildi, dünyanın tarih, kültür ve ahlak bakımından büyük işler için ihtiyaç gösterdiği hep iyice «yuvarlanmış» insanlardır. 1942 de Amerikan Deniz Kuvvetlerinin genç istidatları aradığı bir günü hatırlıyorum. Biz dört kişi şortlarla küçük bir odaya sokulmuştuk. Asık suratlı bir seçme kurulu ilk subay adayına sordu: «Ne yapabilirsin?» genç cevap verdi, Ben

Macy'sin (Dünyanın en büyük mağazası) satınalma memuruyum, kendimi pazarlar, fiyatlar ve eğilimler (trendler) hakkında derhal karar verecek şekilde yetiştirmişimdir. Kurul, pratik birşey yapamazmısın, dedi ve adamı bir tarafa attılar.

İkinci genç bir hukukçu idi, o da pratik birşey bilmiyordu, ben delilleri toplar, bilgileri organize ederim. O da reddedildi. Ben üçüncü idim, ben de, lisan bilirim, tarihten de oldukça iyi anlarım, devince kuruldakiler dışlarını gıcirtattılar, ben de bir köşeye atıldım. Dördüncü genç cesaretle ileri atıldı, «ben üniversite mezunu bir mühendisim ve dizel motorlarını tamir etmesini bilirim», dedi. Kurul onu daha o anda subay yapmağa karar verdi.

Fakat bu öykümün sonu değildir. Savaş biter bitmez, Macy's'in satın alma memuru ne oldu biliyor musunuz? Bahriye Bakanının yardımcısı görevine atandı, ani karar isteyen birçok karışık sorumluluklar üzerine verildi. Kendisi deniz sevki idaresinde ve hükümetin idari prosedürleri hakkında birçok kurslar düzenledi ve birinci sınıf bir uzman oldu. Hukukçuya gelince o da ünlü Amerial Halsey'in asistanı oldu, «inteligens servisin» raporlarından mantık yoluyla, korkunç bir savaşta, Japon donanmasının nerede bulunduğunu ortaya çıkardı. Savaş bitince göğsü madalyalarla dolmuştu. Ben de Güney Pasifik'in geleceği hakkında karar verecek olan birçok Kongre Komitelerinde çalışmak üzere Bahriye Bakanlığına atandım.

Savaşın sonunda mühendis ne yapıyordu dersiniz? o hâlâ dizel motorlarının onarımında çalışıyordu.

HOW TO LIVE WITH LIFE'dan

Çevremizdeki Harikalar

Ömer Hayyam, ben hayattan ona olan hayranlığımdan başka birşey öğrenmedim, der. Harikalar çağı olan zamanımızda, bizim mucizelere karşı olan duyumuzu kaybetmemiz çok acı bir şey olurdu. Dimağı gençleştiren şeyler sürpriz, merak ve sevgidir.

HAROLD NICOLSON